

MEDLEMSBLAD

for

AUSTMARKA

HISTORIELAG

Nr. 34.

JUNI 1987.

FORORD

Mer enn nok stoff til bladet denne gangen.

Se spesielt annonse om sommerturen, meld dere på så snart som mulig.

Kongsvinger Museum satser stort på temauke om Dagny Juel i august, vi har fyldig omtale.

Noen få får også denne gang nytt innbetalingskort tilsendt, håper dere bruker det nå.

Finn Åberg

NYTT FRA LAGET

Årsmøtet

ble holdt i Sentralskolen søndag 29. mars. 14 av medlemmene hadde møtt fram. Vi viser til beretningen. Regnskapet viser at lagets økonomi er god. Utgiftene i fjor var kr 2945,60, mens inntektene var på hele kr 8222,70. Beholdningen ved årsskiftet var kr 14713,50. Laget regner med å bruke en god del av pengene på Smedhaugen.

Valgene gikk greit unna idet hele styret ble gjenvalet. Oddvar Jakobsen fortsetter altså som formann, likeledes nestformann Birger Solheim, sekretær Åge Sørmoen, kasserer Ragnhild Skullerud og styremedlemmer Liv Solbergseter og Roger Linna.

Varamenn: Karen Eng, Tor Eivind Pramm og Syver Gylterud.

Revisorer: Ole Torp og Randi Sørli, vara-
mann Martin Åberg.

Valgkomite: Andreas Aafloen (form.), Johanne Linna og Sissel Melbye.

Albin Skoglund holdt et interessant foredrag ut fra en auksjonsprotokoll fra Hovilsrud i 1807.

Årsberetning 1986

Siden årsmøtet 6/4 - 86 har følgende styre fungert:
Formann: Oddvar Jakobsen, nestformann: Birger Solheim, sekretær: Åge Sørmoen, kasserer: Ragnhild Skullerud, styremedlemmer: Liv Solbergseter og Roger Linna.

Styret har i perioden hatt tre møter og behandlet 12 saker.

Laget sto for vakthold og servering i Aamodtgården ei helg sist sommer.

Sammen med menighetsrådet arrangerte vi fri-luftsgudstjeneste i Kvåho, der noen av lagets medlemmer var utkledt i gamle drakter.

Sommerturen gikk til Bergen og Sogn - en tur i herlig sommervær og fine naturomgivelser som ga mersmak. Ny sommertur er under forberedelse.

I høst hadde de tre historielagene i kommunen felles utflykt til Lystadberget, Raisky og Vais.

Restaureringsarbeidet på Smedhaugen er ikke kommet videre det siste året. Det har ikke lykkes å få tak i arbeidskraft, men nye folk er nå kontaktet og det blir nå lagets hovedoppgave å få satt huset i stand. Laget får stadig inn gamle gjenstander, og så fort Smedhaugen er rustet opp, vil vi samle tingene der.

Aamodtgården.

Historielaget har tatt på seg vakthold og servering i Aamodtgården i helga 11. og 12. juli. Vi regner med hjelp fra medlemmene til dette. De som har mulighet til å ta en vakt, kan kontakte Oddvar Jakobsen, tlf. 28246.
Friluftsgudstjeneste i Kvåho.

Søndag 28. juni blir det utfart til Kvåho med gudstjeneste ute i det fri. Historielaget og menighetsrådet samarbeider om arrangementet.

Mikrofilmer.

Det er innkjøpt flere mikrofilmer som nå er kommet. Det dreier seg om folketellingen i Brandval og Vinger fra 1875 og 1900. Filmene er oppbevart på Biblioteket.

Gave til laget.

Fra Rolf Linnerud har vi fått et stort traug. Rolf sier at det kanskje er opptil 200 år gammelt.

HUSDYRNAVN

Sender noen navn på husdyr. Det er viktig at navnene blir skrevet slik dem var uttalt. Alle navn med "lin" etterst skal tilføyes en e, altså "elin". F.eks. Roslin, skal være Roselin. Slik er min mening.

Mollik Kan det være en forvanskning av Morlik?

Krona	
Deisibel	Ingen forklaring
Litago	Lita og god ku
Grågås	
Kolla	Kaullete
Brangås	Branete
Rødelin	
Fredelin	
Hjertelin	Hjerte i panna eller andre steder "Nett og pen" er en uttalelse. Ikke sikker.
Nettelin	
Koa	Svensk, brukt på begge sider av grensen som fellesnavn, men også som egennavn der de bare hadde ei ku.
Lotta	Saunavn. Kjøpte en gang en sau med dette navn, for å bytte sau- slag. Var nord fra bygdene.

Rudolf Bråten.

M A R T I N U S H A A G E N S E N

En utflyttet Austmarking og hans slekt.

Rune Edvardsen

Oslo - 1987

Mine bilder har vært følgende:

antikke tradisjoner i familien

Moder og kirkobok for Bidar og Vinger

Min oldefar Martinus Haagensen var født 5. oktober 1864 på gården Linnerud i Vinger. Som eldste barn av Haagen Andersen Bækengen (1834-94) og Goro Arnesdtr. Linnerud (1834-1920).

Min oldefars søsknen:

Arnt f. 1866, utvandret til Amerika før 1900
Karen Rangdine, død som liten
Ole Hartvig, død ved konfirmasjonsalder
Gitta, f. 1873, til Amerika i ca. 1900
Julie, f. 1875, til Amerika i ca. 1900

Haagen og Goro bodde først noen år på Utgaardssetra, og senere kjøpte de gården Haget i Kjærret.

Når Haagen døde i 1894 satt hans kone med gården til hun solgte den i 1896.

Hun flyttet da til sin sønn Martinus, som en gang mellom 1887-90 var flyttet til Strømmen (nå Svelvik) ved Drammensfjorden.

Han er nevnt i folketellingen der i 1891, som jord- og skogarbeider.

I 1892 ble han gift med en dame fra samme sted, og de ble foreldre til to barn.

I midten av 1890-årene kjøpte han sin egen gård og begynte å drive den.

Martinus døde i 1919, ikke fylt 55 år, og hans mor i 1920, ikke fylt 86 år.

1. Martinus Haagensen	1864-1919
2. Haagen Andersen Bækengen	1834-1894
3. Goro Arnesdtr. Linnerud	1834-1920
4. Anders Andersen Malmer	1803-
5. Mari Haagensdtr. Bækengen f.Braate	1797-
6. Arne Vilumsen Næs	1800-1875
7. Kari Haagensdtr. Linnerud	1802-1878
8. Anders Olsen Malmer	1764-1819
9. Ragnhild Gulbrandsdtr. Malmer	1763-
10. Haagen Olsen Braate	1723-
11. Ingeborg Gulbrandsdtr. Pramhuus	-1819
12. Vilum Vilumsen Bakken	1775-
13. Ingrid Syversdtr. Næs	1773-
14. Haagen Børresen Finsrud	1778-1861
15. Mari Torstensdtr. Utgaard	1779-
16. Ole Andersen Matrand/Malmer	
17. Marthe Olsdtr. Kjærstad f.Karterud	
18. Gulbrand Jørgensen Malmer	-1815
19. Anna Olsdtr. N. Åklangberget	-1807
20. Ole Haagensen Lundeby/Braate	
21. Aase Olsdtr. N. Dal	-1769
22. Gulbrand Olsen M. Pramhuus	
23. Marte Bergersdtr. S. Pramhuus	
24. Vilum Olsen Malmer/(P.huus) Bakken	-1790
25. Kari Olsdtr. M. Pramhuus	
26. Siver Arnesen Kierstad/Næss	
27. Ingrid Olsdtr. Kiisen	-1788
28. Børre Haagensen Finsrud	1753-
29. Kari Larsdtr. Matrand	1756-1785
30. Torsten Olsen Karterud	1755-1815
31. Goro Haagensdtr. Finsrud	1759-1809

Mine kilder har vært følgende:

Muntlige tradisjoner i familien

Bygde- og kirkebøker for Eidskog og Vinger

Vær vennlig å kontakte meg
hvis du "kjerner igjen"
noen av dine stamforeldre
i den forannevnte liste.

Rune Edvardsen
Borgestadvn. 18

0875 OSLO 8

DAGNY JUEL-UKE I KONGSVINGER

I år er det 120 år siden Dagny Juel ble født i Kongsvinger, og fra lørdag 1. til søndag 9. august vil Kongsvinger Museum hedre hennes minne med et stor slaget program.

Dagny Juels liv var kort, men innholdsrikt. Hun dro til Tyskland for å studere musikk, og kom der inn i bohemkretsen med bl.a. Munch og Strindberg. Hun ble gift med den polske forfatteren Stanislaw Przybyszewski og bodde i Polen, der hun ble skutt av en venn, som deretter tok sitt eget liv. Disse ytre, dramatiske begivenhetene er godt kjent. Mindre påaktet er hennes forfatterskap, hun skrev både prosa, lyrikk og skuespill. Hun innvarslet modernismen i norsk litteratur, og var en inspirator for mange av datidens kunstnere.

Det er en imponerende samling av kapasiteter som vil gjeste Kongsvinger denne uken: Forfatterne Martin Nag, Knut Faldbakken, Mona Lyngar, Dag Skogheim, Åsta Holth. Cand. filol. Oddveig Bakke og Anne Berit Klungsøy, professor Mary Kay Norseng fra USA, som er i ferd med å gi ut om Dagny Juel.

Så mange spesialister på emnet Dagny Juel, hennes samtid, og kvinnelige forfattere på denne tiden, har neppe vært samlet før.

Videre blir det konserter ved Kongsvinger-musikerne Håvard Gimse, som særlig vil spille Chopinmusikk, og fiolin- og gitar-konsert ved Sylvia Grøndahl og Håvard Furuvang, som spiller musikk fra 1890-årene.

Filmen om Dagny Juel, med Lise Fjellstad i hovedrollen, blir vist.

Museet er åpent fra kl 10 til 20, der vil en finne en temautstilling: Hvem var Dagny Juel?

Dessuten er det en unik kunstutstilling med tre originale Munchbilder, portretter av Dagny Juel, søsteren Ragnhild, og Dagnys ektemann. Der vil en også finne bilder av Gerhard Munthe, malt i 1894, med motiver fra Øverbyen.

Alle disse bildene vises for første gang i Kongsvinger.

Solør-Odal-tidsskriftet har gitt ut et særtrykk etter et manuskript av Martin Nag, heftet blir å få kjøpt denne uken.

Til slutt en oversikt over programmet, der intet annet er nevnt, foregår det i Aamodtgården.

1. aug. Kl 14.00: Åpning, musikk ved Tre Damer.
Kl 18.00: Foredrag ved Martin Nag.

2. aug. Kl 17.00: Foredrag ved Oddveig Bakke.

3. aug. Kl 20.00: Film i Rådhusteatret
Kl 15.00 og 17.00: Foredrag ved
Anne Berit Klungsøy.

5. aug. Kl 17.00 og 19.00: Foredrag ved Åsta
Holth og Mona Lyngar.

7. aug. Kl 19.30: Pianokonsert i Herdahlsalen
ved Håvard Gimse.

8. aug. Kl 18.00: Foredrag ved Dag Skogheim.

9. aug. Kl 13.00: Liten fiolin- og gitarkonsert
ved Sylvia Grøndahl og Håvard Furuvang.
Kl 14.00: Foredrag ved Knut Faldbakken
Kl 16.00: Foredrag ved Mary Kay Norseng.

KONSERVATOR I SØRFYLKET

Fra 1. juli 1987 er Kari S. Jacobsen tilsatt som konservator, med plassering i Kongsvinger. Vi ser nå fram til et fortsatt faglig fundert arbeid med å ta vare på og dokumentere våre kulturminner. Vi gratulerer både Kari og oss selv med begivenheten!

F.Å.

HUNGRERSNØDEN I FINLAND

I ensliga stugan en kullen kveld,
kom Gunnar med bark i från skogen.
Til brød skal der bakas på ugnarnas hell,
thi inte ett mjöldam der fanns i hans tjeld,
og inte et aks utpå låven.

Da kom de imot ham de barnen tre,
med bleknande kinner de arme.
O gi oss litt brød for vi hunrer så,
og lat oss alene en smule kun få.
"Jag har ikke, Gud seg forbarme".

Vår moder blev lagt på den sorte bår,
blev lagt utpå vollen i kiste.
Blev lagt derute hvor kirken står,
den kake du gav da var bløt av en tår,
O fader, o var det den siste?

Da tok han fra mosete veggen ned,
sin harpe gav klang i dens strenge.
De hungriga små inte klagat mer,
thi barnen de danset og kvelden forled.
Til slutt så sovnet de alle.

Han redde av strå der de slumret inn
så ba han til Gud uti nøden.
Befri dem o Gud, du all lidelsens venn.
Befri så de aldri mer vaknar igjen.
Befrieren kom - det var døden.

Andreas Thorsen sang denne visa for barnebarna sine. En av dem, Gerd Kjærstad, har skrevet den opp etter hukommelsen. Handlingen skal være fra hungersnøden i Finland 1867-68.

TØMMERFLØTINGEN PÅ VARALDSKOGEN

Angående fløytleia Tausjo-Larbekken- Varaldsjøn, er de to nordreste dammene Tausjodammen og Hammertjernsdammen, som det har vært tydelige merker etter. Finnsetunet har overtatt en del av mine foto, som til enhver tid står til benyttelse, også nevnte fløitarlei.

Rudolf Bråten

SOMMERTUREN

Årets sommertur går til Gudbrandsdalen og Valdres.
Vi starter mandag 20. juli kl 9.30 fra
Samvirkelaget, Austmarka.

Første mål er Hamar, der vi går om bord i Skibladner kl 12.15. Vi kommer i land i Lillehammer kl 15.40. Det blir besøk på Maihaugen og overnatting i hytter ved Hunderfossen.

Tirsdag går ferdens oppover Gudbrandsdalen til Heidal og nedover Valdres til Fagernes, hvor vi overnatter. Vi er heime på kvelden onsdag 22. juli.

Ta med sengetøy (sovepose) og bestikk.

Turen inkludert buss, Skibladner og overnatting vil koste ca 480 kr. Vi kjører med NSB turbuss og regner med å få en komfortabel reise.

Det er bestilt 32 overnattingsplasser, så det gjelder å være rask med påmelding til Åge Sørmoen, tlf. 28147.

Utgiver: Austmarka Historielag.

Redaksjon og ekspedisjon:

Finn Åberg
Meltzersgt. 3
0257 Oslo 2

Tlf 02/44 54 52

Medlemskap i laget koster 30 kr året.
Betales til

Austmarka Historielag
2224 Austmarka

Postgirokonto 3552056

Trykt i 150 eksemplarer.